

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติปี 2542 หมวด 4 แนวทางการจัดการศึกษา มาตรา 24 ที่ได้ระบุให้สถาบันการศึกษาจะต้องจัดการศึกษาให้ผู้เรียนฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2544-2559) ที่มีเป้าหมายให้คนไทยทุกคนมีทักษะและกระบวนการในการคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา มีการใฝ่รู้ และสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม สามารถพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่องเต็มตามศักยภาพ แต่จากที่ผ่านมาการจัดการเรียนการสอนยังไม่เอื้อต่อการที่จะพัฒนาคนให้มีคุณลักษณะดังกล่าว วิธีการสอนยังคงมุ่งเน้นที่จะถ่ายทอดเนื้อหาวิชาการมากกว่าการเรียนรู้จากสภาพที่เป็นจริง และไม่เน้นกระบวนการที่ให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ แสดงความคิดเห็น และการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ตลอดจนฝึกกระบวนการคิดแก้ปัญหาซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นในภาวะสังคมปัจจุบัน (กรมวิชาการ, 2533) ซึ่งจากการสำรวจของโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติซึ่งเป็นโครงการประเมินผลการศึกษาของประเทศสมาชิกเพื่อสำรวจว่าระบบการศึกษาได้เตรียมประชากร ให้เพียงพอสำหรับจะใช้ชีวิตและมีส่วนร่วมในสังคมในอนาคตได้เพียงใด ผลการสำรวจพบว่าประเทศไทยมีคะแนนของการประเมินสมรรถนะของนักเรียนในการรู้ปัญหาและตีความของปัญหา ตลอดจนใช้ความรู้ในการแก้ปัญหาเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิกและมีตำแหน่งอยู่ประมาณควอร์เตอร์ที่สาม (PISA, 2000) ดังนั้นระบบการศึกษาและครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสอนให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการคิดแก้ปัญหาให้มากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถมีทักษะในการแก้ปัญหาได้ ซึ่งประสาร มาลากุล ณ อยุธยา (2537) ได้อธิบายว่าการแก้ปัญหาที่มีประสิทธิภาพควรเป็นกระบวนการคิดที่มุ่งแก้ปัญหา หรือคิดค้นหาคำตอบ และวิธีการที่แตกต่างไปจากเดิมที่มีอยู่ เหมาะสมกับสภาพปัญหาแต่ละอย่าง มีคุณค่าและเป็นประโยชน์ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวคือกระบวนการในแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์นั่นเอง ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ที่สำคัญของการศึกษาไทย

การแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เป็นกระบวนการในการแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัดหรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่างแปลกใหม่ไปกว่าเดิม สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆ อย่างเหมาะสม และสามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีกว่าเดิม รวมถึงการมีเหตุมีผล

สามารถอธิบายถึงเหตุผลและประยุกต์ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล และสามารถอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ ซึ่งทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์เป็นทักษะที่สามารถฝึกฝน และพัฒนาให้เกิดขึ้นได้ (Treffinger, 1995; Treffinger and Isaksen, 2005) และมีทักษะกระบวนการในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ต่างๆ คือ การค้นหาความจริงเพื่อแก้ปัญหา การค้นหาปัญหา ค้นหาความคิด นำเสนอวิธีแก้ปัญหามากมาย ค้นหาตัวเลือก ประเมินทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา และการค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ

ในกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ขั้นตอนที่ทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายในการแก้ปัญหาคือขั้นตอนการค้นหาความคิดใหม่ๆ ซึ่งเทคนิคกระบวนการค้นหาความคิดใหม่นั้น มีเทคนิควิธีการมากมายในการช่วยให้ผู้เรียนสามารถค้นหาความคิดใหม่ๆ เพื่อที่จะสามารถแก้ปัญหาได้ และเทคนิคที่ได้รับความนิยมเทคนิคหนึ่งคือ เทคนิคการคิดนอกกรอบ (De Bono, 1990) ซึ่ง มีนักการศึกษาและนักจิตวิทยามากมายได้อธิบายไว้ว่า การคิดนอกกรอบหมายถึงแนวทางการคิดที่ทำให้สามารถหลุดพ้นออกมาจากความคิดแบบเก่าๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติ การกระตุ้นความคิดและวิธีพิจารณาสิ่งต่างๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิมๆ โดยไม่สนใจว่าความคิดที่ได้นั้นจะมีเหตุผล ข้อมูล หรือหลักการรองรับหรือไม่ ซึ่งการคิดแบบนอกกรอบนี้จะสามารถทำให้สามารถคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ได้ ซึ่งจากการศึกษาการฝึกการคิดนอกกรอบของ Edward De Bono (1990) พบว่า เป็นวิธีการที่แตกต่างจากกลุ่มเทคนิคการคิดสร้างสรรค์แบบอื่นๆ เพราะว่า ใช้วิธีการคิดแบบเลี้ยวจากแนวคิดที่ปิดกั้นหรือครอบงำอยู่ เพื่อให้ได้แนวคิดใหม่ (De Bono, 1990) แนวคิดที่ครอบงำเหล่านี้ ได้แก่ มโนทัศน์เดิมความเชื่อเดิม ซึ่งสามารถทำการหลีกเลี่ยงแนวคิดครอบงำได้โดยทำการเปลี่ยนแปลงจากภายในมโนทัศน์เอง หรือเปลี่ยนแปลงจากภายนอกโดยการขัดขวางความต่อเนื่องของมโนทัศน์เดิม และจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการคิดนอกกรอบ ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่ามีความเหมาะสมกับที่จะใช้การเปลี่ยนแปลงจากภายนอกโดยการขัดขวางความต่อเนื่องของมโนทัศน์เดิมของผู้เรียนในการหลีกเลี่ยงความคิดเดิมเพื่อค้นหาความคิดใหม่ๆ เพราะจะให้ผู้เรียนได้รับกระตุ้นจากสิ่งเร้าในรูปแบบต่างๆ จากภายนอกเพื่อเชื่อมโยงทำให้เกิดความคิดที่หลากหลายให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะได้สร้างแนวคิดใหม่ได้

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอนปัจจุบันที่ได้กล่าวมาข้างต้นสอดคล้องกับข้อมูลจากการสำรวจเบื้องต้นของนิสิตที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูเกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการสอน ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูในปีการศึกษา 2551 ของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชั้นปีที่ 4 จำนวน 121 คน และ ชั้นปีที่ 5 จำนวน 41 คนพบว่าทักษะที่นิสิต

ได้นำไปใช้ในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู คือทักษะการแก้ปัญหาซึ่งในความคิดเห็นของนิสิต ชั้นปีที่ 4 และ ชั้นปีที่ 5 ที่ผ่านการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ในปีการศึกษา 2551 ประเมินตนเองว่า ทักษะในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการออกแบบและการเลือกใช้สื่อการสอนยังไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเพียงพอ สำหรับนิสิตที่ไปทำการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู (ณัฐพงษ์ กาญจนฉายา, 2552)

ในการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันที่มีจุดประสงค์ในการเตรียมผู้เรียนให้มีศักยภาพที่จะก้าวไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้จำเป็นต้องเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทั้งในส่วนของ การเรียนในห้องเรียน (Real World) และการเรียนผ่านระบบ E-learning (E World) (ลักดา ภูเกียรติ, 2550) ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด Technological Pedagogical Content Knowledge (TPAK) ที่ผู้สอนจำเป็นต้องผสมผสานทั้งในส่วนของเนื้อหา (Content) ศาสตร์การสอน (Pedagogy) และเทคโนโลยีในการสอน (Technology) เพื่อที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียน (Koehler และ Mishra, 2008 อ้างถึงใน ปราวีณา สุวรรณฉวีโชติ, 2551)

ดังนั้นการที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ทั้งในการเรียนในห้องเรียนและการเรียนผ่านระบบ E-learning นั้น จำเป็นที่จะต้องจัดการเรียนการสอนในรูปแบบผสมผสาน ซึ่ง Long (2007) ได้อธิบายถึงการสอนแบบผสมผสานว่าเป็นการเรียนการสอนที่ผสมผสานระหว่างการเรียนในชั้นเรียนปกติและการเรียนบนเครือข่าย โดยอาศัยเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนและการสืบค้นความรู้ที่หลากหลาย ดังนั้นอิสระทางการเรียนรู้จึงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเรียนแบบผสมผสาน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับความรู้ได้อย่างกว้างขวาง และจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเรียนของผู้เรียน ถือเป็นปัจจัยสำคัญอีกปัจจัยหนึ่งในการขับเคลื่อนการเรียนรู้ในการเรียนแบบผสมผสานนอกจากจะทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ทั้งในการเรียนในห้องเรียนและการเรียนผ่านระบบ E-learning แล้ว ยังเป็นการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีในการเรียนและเพิ่มโอกาสในทางการศึกษาของผู้เรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ พระราชพระราชนิพนธ์ การศึกษาแห่งชาติปี 2542 ที่ได้ให้ความสำคัญถึงผู้เรียนว่า “ผู้เรียนมีสิทธิได้รับการพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในโอกาสแรกๆ ที่ทำได้ เพื่อให้มีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต” ดังนั้นหากใช้กระบวนการเรียนการสอนแบบผสมผสานที่มีข้อดีและเป็นประโยชน์กับผู้เรียนมากมายเช่นมีความยืดหยุ่นและความสะดวกสบายในการเรียน สามารถควบคุมการเรียนได้โดยผู้เรียน สามารถนำเสนอเนื้อหาต่างๆ ได้ในรูปแบบของสื่อมัลติมีเดีย เป็นการฝึกให้ผู้เรียนคุ้นเคยกับเทคโนโลยี ฯลฯ มาเป็นช่องทางในการพัฒนาการเรียนการสอนได้

ปัญหาที่พบบ่อยในการเรียนการสอนในปัจจุบันอีกอย่างคือผู้เรียนบางคนไม่มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนเนื่องจากความไม่กล้าหรือไม่แน่ใจว่าสิ่งที่แสดงออกไปจะได้รับการยอมรับ

(รัตนา บรรณาธรรม, 2546) ดังนั้นนักวิชาการ นักการศึกษาจึงพยายามหาวิธีที่จะแก้ปัญหานี้ซึ่งในการเรียนบนเว็บนั้นการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนและผู้เรียนกับผู้เรียนสามารถมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนซึ่งกันและกันในรูปแบบไม่เปิดเผยตัว (Anonymous Learning) และเปิดเผยตัว (Non-anonymous Learning) ในการมีปฏิสัมพันธ์ทั้งสองแบบนี้ต่างมีข้อดีข้อเสียต่างกันกล่าวคือในการเรียนแบบไม่เปิดเผยตัว (Anonymous Learning) ผู้เรียนสามารถสนทนากับใครก็ได้ แสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้โดยไม่ต้องเกรงกลัวว่าความคิดเห็นต่างๆ ที่ได้นำเสนอไปนั้นจะเป็นที่ขอมรับหรือไม่ ผู้เรียนทุกคนมีความเท่าเทียมกัน เป็นการช่วยรักษาความเป็นส่วนตัวของบุคคลและด้วยความเท่าเทียมกันนั้นเองอาจจะทำให้อาจจะไม่สามารถควบคุมผู้เรียนซึ่งอาจเพิกเฉยหรือไม่มีส่วนร่วมในการเรียนได้ และในการเรียนแบบเปิดเผยตัว (Non-anonymous Learning) นั้นช่วยกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการเรียนมากขึ้น ทำให้ผู้เรียนรับรู้ในพลังความสามารถของตนที่สามารถแสดงออกมาได้อย่างเต็มที่ ผู้เรียนสามารถเข้าไปปรึกษา พูดคุยกับผู้รู้ในเรื่องต่างๆ ได้ และมีการควบคุม สามารถกระตุ้นการเรียนของผู้เรียนที่ไม่มีส่วนร่วมในการเรียนได้ แต่การเรียนในรูปแบบนี้ก็มีข้อด้อยคือ ผู้เรียนบางคนอาจจะไม่มีบทบาทในกิจกรรมการเรียนเนื่องจากความไม่กล้าหรือไม่แน่ใจว่าสิ่งที่แสดงออกไปจะได้รับการยอมรับ

จากสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นที่ได้กล่าวมาข้างต้น ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความคิดว่าการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จะสามารถพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ได้

1.2 คำถามการวิจัย

1. ลักษณะสภาพ ปัญหา ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ในปัจจุบันเป็นอย่างไร
2. การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ จะมีองค์ประกอบ ขั้นตอน และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จอย่างไร

3. รูปแบบการปฏิสัมพันธ์ในส่วนของการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบจะส่งผลต่อความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร

1.3 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ในการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต และ ศึกษาศาสตร์บัณฑิต
2. เพื่อสร้างรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาผลของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์
4. เพื่อรับรองและนำเสนอรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ศึกษาศาสตร์

1.4 สมมติฐานการวิจัย

1. นิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยรูปแบบการเรียนในห้องเรียน
2. นิสิต นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ ที่เรียนด้วยรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ในส่วนของการเรียนออนไลน์ที่แตกต่างกันในรูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบจะมีความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน

1.5 ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิต นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาบัณฑิต คณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยของรัฐ และมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐ ที่มีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้ระบบคอมพิวเตอร์เบื้องต้น

2. ตัวแปรที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้มีการศึกษาตัวแปรตามและตัวแปรอิสระดังนี้

2.1 ตัวแปรตาม ได้แก่

ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์

2.2 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

รูปแบบการเรียน ซึ่งแบ่งเป็น 3 รูปแบบดังนี้

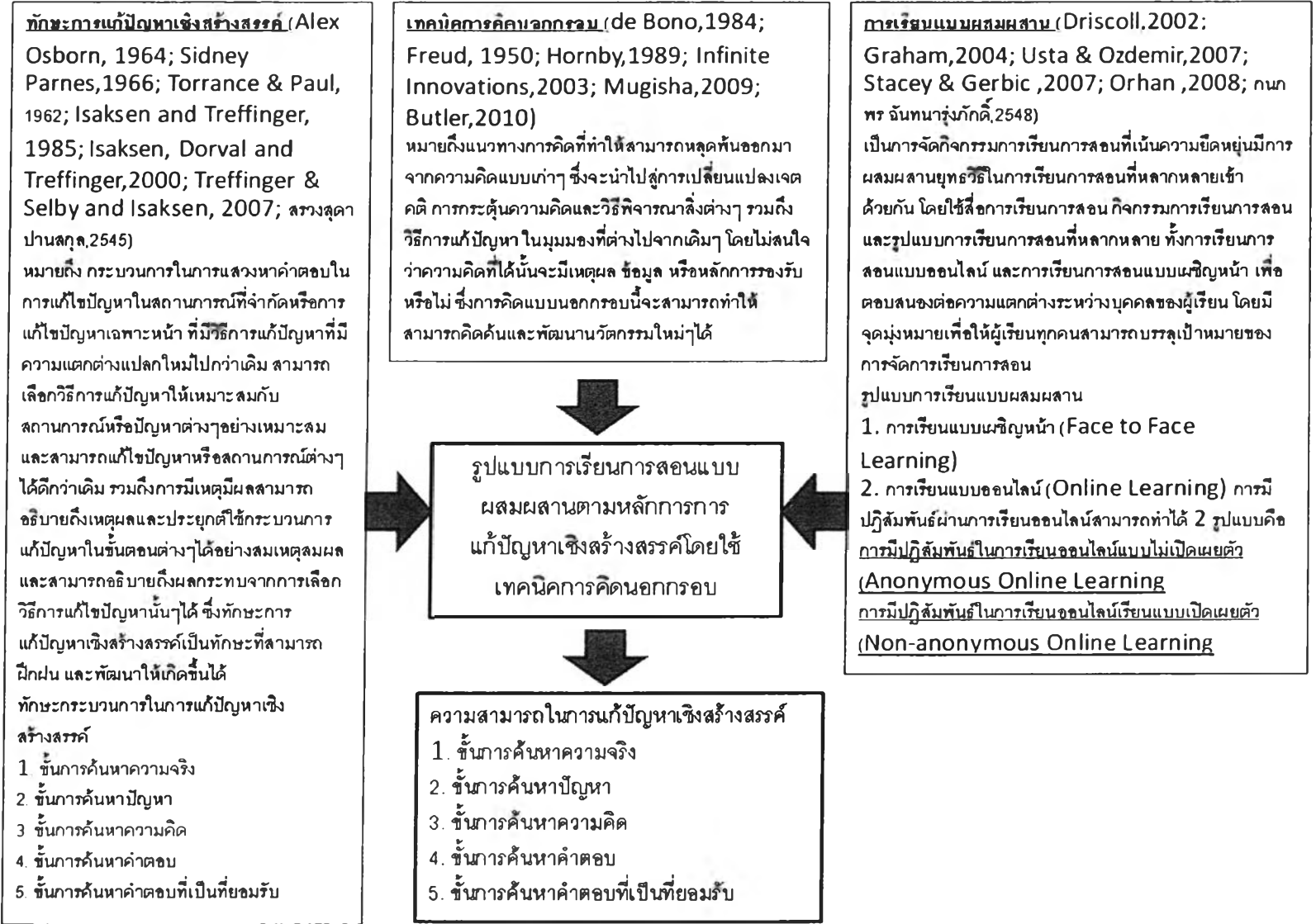
2.2.1 การเรียนในห้องเรียน (Classroom Based Learning)

2.2.2 การเรียนแบบผสมผสาน ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารในส่วนของ การเรียนออนไลน์เป็นแบบไม่เปิดเผยตัว (Anonymous Online Learning)

2.2.3 การเรียนแบบผสมผสาน ที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์การสื่อสารในส่วนของ การเรียนออนไลน์เป็นแบบเปิดเผยตัว (Non-anonymous Online Learning)

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ ได้ ทำการศึกษา ค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3 ด้านคือ ทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ เทคนิคการคิดนอกกรอบ และการเรียนแบบผสมผสาน จากแนวคิดทฤษฎีดังกล่าวผู้วิจัย นำมาสร้างกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1.1: กรอบแนวคิดการวิจัย

คำอธิบายกรอบแนวคิดการวิจัย

ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัดหรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่างแปลกใหม่ไปกว่าเดิม สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆอย่างเหมาะสม และสามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆได้ดีกว่าเดิม รวมถึงการมีเหตุมีผลสามารถอธิบายถึงเหตุผลและประยุกต์ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆได้อย่างสมเหตุสมผล และสามารถอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆได้

ทักษะการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัดหรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่มีความแตกต่างแปลกใหม่ไปกว่าเดิม สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆอย่างเหมาะสม และสามารถแก้ไขปัญหาหรือสถานการณ์ต่างๆได้ดีกว่าเดิม รวมถึงการมีเหตุมีผลสามารถอธิบายถึงเหตุผลและประยุกต์ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆได้อย่างสมเหตุสมผล และสามารถอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆได้ โดยในกระบวนการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนย่อยๆ ได้แก่

1. การค้นหาความจริง
2. การค้นหาปัญหา
3. การค้นหาความคิด
4. การค้นหาคำตอบ
5. การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความยืดหยุ่นมีการผสมผสานยุทธวิธีในการเรียนการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน โดยในส่วนของเรียนการสอนออนไลน์จะมีรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ 2 รูปแบบคือ **การเรียนแบบไม่เปิดเผยตัว (Anonymous Learning)** เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ที่ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์มีการปกปิดชื่อผู้เรียน ไม่ให้ผู้เรียนรู้ว่าเพื่อนร่วมกลุ่มในการเรียนการสอนเป็นใคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเรียนแบบไม่เปิดเผยตัวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยเครื่องมือสื่อสาร

ต่างๆ ได้แก่ eMail, Chat, Blog, Discussion Board และอื่นๆ และ*การเรียนรู้แบบเปิดเผยตัว* (Non-anonymous Learning) เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ที่ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์เปิดเผยชื่อผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้ว่าเพื่อนในกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนด้วยนั้นเป็นใคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเรียนแบบเปิดเผยตัวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยเครื่องมือสื่อสารต่างๆ ได้แก่ eMail, Chat, Blog, Discussion Board และอื่นๆ

เทคนิคการคิดนอกกรอบ หมายถึง แนวทางการคิดที่ทำให้สามารถหลุดพ้นออกมาจากความคิดแบบเก่าๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติ การกระตุ้นความคิดและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่างๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิมๆ โดยไม่สนใจว่าความคิดที่ได้นั้นจะมีเหตุผล ข้อมูล หรือหลักการรองรับหรือไม่ ซึ่งการคิดแบบนอกกรอบนี้จะสามารถทำให้สามารถคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ได้ โดยเป็นการใช้ผสมผสานของเทคนิคการคิดนอกกรอบต่างๆ

การเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบ หมายถึง การเรียนแบบผสมผสานที่เป็นการนำเนื้อหาวิชาโดยผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบออนไลน์กับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า ด้วยการเรียนการสอนตามความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีลักษณะที่มีกระบวนการขั้นตอนคือ การรับรู้ถึงปัญหา การเข้าใจปัญหา การรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา การค้นหาปัญหาค้นหาความคิดนำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ค้นหาคัดเลือก ประเมินทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ ในกระบวนการขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับสิ่งที่นำวิธีการ ที่ได้เลือกไว้นำไปประยุกต์ใช้ได้ สถานการณ์จริงและสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งในกระบวนการขั้นตอนของค้นหาความคิด นำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ได้นำเทคนิคการคิดนอกกรอบมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ การกระตุ้นความคิดและวิพากษ์วิจารณ์สิ่งต่างๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิมๆ โดยไม่สนใจว่าความคิดที่ได้นั้นจะมีเหตุผล ข้อมูล หรือหลักการรองรับหรือไม่

1.7 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบ หมายถึง รูปแบบการเรียนที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นโดยผสมผสานวิธีการเรียนการสอนแบบออนไลน์กับการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า ด้วยการเรียนการสอนตามความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ซึ่งมีลักษณะที่มีกระบวนการขั้นตอนคือ การรับรู้ถึงปัญหา การเข้าใจปัญหา การรวบรวมข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา การค้นหาปัญหาค้นหาความคิด นำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ค้นหาคัดเลือก ประเมินทางเลือกที่เหมาะสมในการแก้ปัญหา การค้นหา

คำตอบที่เป็นที่ยอมรับ ในกระบวนการขั้นตอนนี้เกี่ยวข้องกับ การที่นำวิธีการ ที่ได้เลือกไว้ นำไปประยุกต์ใช้ได้ ในสถานการณ์จริง และสามารถแก้ปัญหาได้ ซึ่งในกระบวนการขั้นตอนของค้นหาความคิด นำเสนอวิธีแก้ปัญหาที่หลากหลาย ได้นำเทคนิคการคิดนอกกรอบมาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติ การกระตุ้นความคิดและวิธีพิจารณาสิ่งต่างๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิมๆ โดยไม่สนใจว่าความคิดที่ได้ นั้นจะมีเหตุผล ข้อมูล หรือหลักการรองรับหรือไม่ มีจุดมุ่งหมาย เพื่อพัฒนาความสามารถในการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษา

ความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการแสวงหาคำตอบในการแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ที่จำกัดหรือการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า ที่มีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างแปลกใหม่ไปกว่าเดิม สามารถเลือกวิธีการแก้ปัญหาให้เหมาะสมกับสถานการณ์หรือปัญหาต่างๆอย่างเหมาะสม และดีกว่าเดิม รวมถึงการมีเหตุผลสามารถอธิบายถึงเหตุผลและประยุกต์ใช้กระบวนการแก้ปัญหาในขั้นตอนต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล และอธิบายถึงผลกระทบจากการเลือกวิธีการแก้ไขปัญหานั้นๆ ได้ ประกอบด้วยความสามารถย่อยๆ 5 ด้านคือ 1) การค้นหาความจริง 2) การค้นหาปัญหา 3) การค้นหาความคิด 4) การค้นหาคำตอบ และ 5) การค้นหาคำตอบที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งการประเมินความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ในการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต/นักศึกษาศาสนา วัด ได้จากแบบวัดความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

เทคนิคการคิดนอกกรอบ หมายถึง แนวทางการคิดที่ทำให้สามารถหลุดพ้นออกมาจากความคิดแบบเก่าๆ ซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงเจตคติ การกระตุ้นความคิดและวิธีพิจารณาสิ่งต่างๆ รวมถึงวิธีการแก้ปัญหา ในมุมมองที่ต่างไปจากเดิมๆ โดยไม่สนใจว่าความคิดที่ได้ นั้นจะมีเหตุผล ข้อมูล หรือหลักการรองรับหรือไม่ ซึ่งการคิดแบบนอกกรอบนี้จะสามารถทำให้สามารถคิดค้นและพัฒนานวัตกรรมใหม่ๆ ได้ โดยเป็นการใช้ผสมผสานของเทคนิคการคิดนอกกรอบต่างๆ

การเรียนการสอนแบบผสมผสาน (Blended Learning) หมายถึง การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นความยืดหยุ่นมีการผสมผสานยุทธวิธีในการเรียนการสอนที่หลากหลายเข้าด้วยกัน โดยใช้สื่อการเรียนการสอน กิจกรรมการเรียนการสอน และรูปแบบการเรียนการสอน ทั้งการเรียนการสอนแบบออนไลน์ และการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า เพื่อตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนสามารถบรรลุเป้าหมายของการจัดการเรียนการสอน

การเรียนแบบไม่เปิดเผยตัว (Anonymous Learning) เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ที่ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์มีการปกปิดชื่อผู้เรียน ไม่ให้ผู้เรียนรู้ว่าเพื่อนร่วมกลุ่มในการเรียนการสอนเป็นใคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเรียนแบบไม่เปิดเผยตัวเป็นส่วน

หนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยเครื่องมือสื่อสารต่างๆที่ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) จัดเตรียมไว้ให้เช่นได้แก่ eMail, Chat, Discussion Board ระบบ Message และอื่นๆ

การเรียนแบบเปิดเผยตัว (Non-anonymous Learning) เป็นการเรียนการสอนออนไลน์ที่ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์เปิดเผยชื่อผู้เรียนให้ผู้เรียนรู้ว่าเพื่อนในกลุ่มที่ทำกิจกรรมการเรียนด้วยนั้นเป็นใคร ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเรียนแบบเปิดเผยตัวเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการเรียนการสอนแบบผสมผสาน มีการทำกิจกรรมกลุ่มด้วยเครื่องมือสื่อสารต่างๆที่ระบบการจัดการเรียนรู้ (Learning Management System) จัดเตรียมไว้ให้เช่นได้แก่ eMail, Chat, Discussion Board ระบบ Message และอื่นๆ

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้รูปแบบการเรียนการสอนแบบผสมผสานตามหลักการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์สำหรับการผลิตสื่อการเรียนการสอนของนิสิต นักศึกษาคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สำหรับอาจารย์ผู้สอนนิสิตในระดับบัณฑิตศึกษาในการนำไปใช้เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของนิสิต
2. ได้องค์ความรู้ในการออกแบบการเรียนแบบผสมผสานตามหลักการการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการคิดนอกกรอบสำหรับนักออกแบบการศึกษาเพื่อใช้ในการออกแบบและพัฒนาการออกแบบการเรียนการสอนในการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาเชิงสร้างสรรค์ของผู้เรียน